

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 13/2010 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2009

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 20 päivänä huhtikuuta 2010 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2009 (K 5/2010 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevilta osilta ulkoasiainvaliokuntaan. Valiokunta on tässä yhteydessä käsitellyt myös ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyökertomuksen vuodelta 2009.

Toimenpidealoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan aloitteen:

- TPA 81/2009 vp — Kimmo Kiljunen /sd:
Läpileikkaavien teemojen toteutuminen Suomen kehitysyhteistyössä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- pääministeri Mari Kiviniemi
- ulkoasiainministeri Alexander Stubb
- ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Paavo Värynen
- puolustusministeri Jyri Häkämies
- maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila
- ympäristöministeri Paula Lehtomäki
- alivaltiosihteeri Ritva Koukku-Ronde, osastopäällikkö Jorma Julin, apulaisosastopäällikkö Anu Laamanen, yksikönpäällikkö Timo Olkkonen, kehitysyhteistyön evaluoinnin päällikkö Aira Päivöke ja neuvonantaja Oskari Eronen, ulkoasiainministeriö

- ylijohtaja Esa Pulkkinen ja yksikön johtaja Helena Partanen, puolustusministeriö
- kansainvälisten asiain johtaja Jukka Uosukainen, ympäristöministeriö
- koulutuskoordinaattori Antti Häikiö, sisäasiainministeriö
- johtava asiantuntija Simo Karetie, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- toimitusjohtaja Jaakko Kangasniemi, Teollisen yhteistyön rahasto Oy (FINNFUND)
- pääsihteeri Rilli Lappalainen, Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys - Kehys ry
- toiminnanjohtaja Timo Lappalainen, Kehitysyhteistyön palvelukeskus - KEPA
- toiminnanjohtaja Pauliina Parhiala, Kirkon ulkomaanapu
- johtokunnan 1. puheenjohtaja Juha Marttila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK
- pääsihteeri Liisa Rohweder, WWF
- Head of Profession for Stabilisation and Head of Capability Cath Bishop ja Head of Planning Team Babu Rahman, The UK Civilian Stabilisation Group
- professori Pertti Haaparanta
- professori Liisa Laakso.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- ulkoasiainministeriön kauppapoliittinen osasto
- toiminnanjohtaja Eero Yrjö-Koskinen, Suomen luonnonsuojeluliitto
- tutkija Marikki Stocchetti, Ulkopoliittinen instituutti, UPI.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Johdanto

Ulkoasiainvaliokunta pitää kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteutumista keskeisenä kehityspoliittikan vaikuttavuuden ja kestävä kehityksen aikaansaamiseksi. Valiokunta tarkastelee sen vuoksi, miten valtionhallinto kokonaisuudessaan on onnistunut hallituksen linjaamien kehitystavoitteiden toteuttamisessa vaalikauden aikana. Suomen korostaman taloudellisesti, yhteiskunnallisesti ja luonnontaloudellisesti kestävä kehityksen kannalta muiden politiikka-alojen rooli korostuu. Ellei kehityspoliittikan tavoitteita ole integroitu muiden sektoreiden suunnitteluun ja päätöksentekoon, vaikuttaminen pelkästään kehityspoliittikan kautta on tehotonta eikä se ole kestävä. Valiokunta arvioi myös kehitysyhteistyön tuloksia.

Kehityksen moniulotteinen kokonaisuus

Kehitysmaiden integroituminen maailmantalouteen vahvistuu. Niiden osuuden maailman bruttokansantuotteesta arvioidaan olevan 60 prosenttia vuonna 2030. Kyse ei ole vain Kiinan ja Intian taloudellisesta kasvusta, vaan laajemmasta kehittyvien maiden ryhmästä. Talouskriisi osoitti kehittyvien talouksien merkityksen länsimaiden talouden elpymiseen. Kehitysmaiden talouskasvu ja kehitysmaiden välisen kaupan ja investointien lisääntyminen luovat kasvun edellytyksiä myös globaalikriisien jälkeen. Taloudellisen ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntymisen haasteet ovat merkittäviä. Äärimmäisessä köyhyydessä (alle 1,25 USD päivässä) elää noin 1,3 miljardia ihmistä, joista suurin osa keskitulosisissa kehitysmaissa. Kuusi kymmenestä nopeimmin kasvavasta maasta on Afrikassa, mutta Saharan eteläpuolella joka toinen ihminen elää äärimmäisen köyhyysrajan alapuolella. Demokratia on puutteellista ja korruptio on merkittävä ongelma useissa kehitysmaissa. Luonnonvarojen hyödyntämisen tuotot eivät välttämättä vä-

hennä köyhyyttä vaan jopa lisäävät epätasa-arvoa. Kehityksen sosiaalinen ulottuvuus tunnustetaan ja sosiaaliturvan ja oikeudenmukaisemman tulonjaon vahvistaminen korostuu. Ilmastomuutoksen luomat epävarmuustekijät vaikuttavat kehitysohjelman sisältöön ja lisäävät rahoitustarpeita. Kilpailu luonnonvaroista kiihtyy ja lisää epävakautta.

Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden sitoumukset ja toimeenpano

Kehityksmailla itsellään on ensisijainen vastuu omasta kehityksestään, mutta globaalivastuu ja keskinäisriippuvuus edellyttävät toimia myös muilta mailta. Hallituksen kehityspoliittisen ohjelman tavoite on köyhyyden poistaminen ja kestävä kehityksen edistäminen YK:n vuosituhattavoitteiden mukaisesti. Suomi painottaa kestävä kehityksen sosiaalista, taloudellista ja ympäristöulottuvuutta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa kokonaisvaltaisen lähestymistavan korostamista köyhyyden vähentämisessä ja painottaa toimijoiden yhteistyötä ja kehitysavun tuloksellisuutta maatasolla. Suomalaisen asiantuntemuksen ja teknologian rinnalle kuuluvat naisten aseman vahvistaminen sekä perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen tukeminen keskeisinä kehityksen pilareina.

Hallitusohjelmassa sitouduttiin kehityspoliittisen johdonmukaisuuden vahvistamiseen eri politiikkasektoreilla ilmasto- ja ympäristökysymyksiä, kriisien ennaltaehkäisyä sekä rauhanprosessien tukemista painottaen. Kehityspoliittisessa ohjelmassa painopisteiksi vahvistettiin kauppa, maaseutu ja ympäristö. Johdonmukaisuuden vahvistamiseksi sitouduttiin arvioimaan eri politiikkapäätösten vaikutuksia kaikissa seläisissä ohjelmissa ja selvityksissä, joissa määritellään Suomen toimintalinjoja kehitykseen vaikuttavissa kysymyksissä.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomen kehityspoliittikkaa ohjaa johdonmukaisuusperiaate. Globaali ja kansallinen keskinäisriip-

puvuus on asettanut rajat sektoriajattelulle. Tuloksellinen toiminta edellyttää muiden politiikkojen huomioimista. Kehitys on rinnasteinen muille kansallisille politiikoille, mutta sen merkitys korostuu pitkällä aikavälillä osana globaalitalouden vakauttamista, ilmasto- ja ympäristöpolitiikan hallintaa sekä merkittävänä ulko- ja turvallisuuspolitiikan pilarina. Köyhyys, toimeentulon ja kansalaisoikeuksien puute ja ruokaturvan epävarmuus ovat olleet keskeisiä tekijöitä esimerkiksi viimeaikaisten Pohjois-Afrikan kansannousujen taustalla. Seuraukset vaikuttavat myös EU- maiden ja kansalaisten turvallisuuteen.

Valiokunta huomauttaa, että käsiteltävänä olevassa toimenpidekertomuksessa johdonmukaisuuden toteutumista käsitellään ainoastaan kehityspoliitiikan yhteydessä. Valittujen painopistealueiden ympäristö-, kauppa- ja maatalouspolitiikojen osioissa sitä ei mainita. Tältä osin hallitusohjelman tavoite arvioida eri alueita ei ole toteutunut. Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteutuminen ja parlamentaarinen arviointi edellyttävät, että sitä käsitellään myös muun kuin kehityspoliitiikan yhteydessä.

Valiokunta on aiemmin esittänyt (mm. UaVM 2/2010 vp, UaVM 9/2010 vp), että tällä vaalikaudella johdonmukaisuus olisi säännönmukainen osa hallituksen kertomusta. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Hallituksen kertomuksen ja kehitysyhteistyökertomuksen perusteella voidaan päätellä, että johdonmukaisuutta on edistetty lukuisin toimenpitein. Valiokunnan ei kuitenkaan ole, laajasta kuulemismenettelystä huolimatta, ollut mahdollista arvioida kokonaisvaltaisesti ja luotettavasti, mitkä ovat olleet todelliset saavutukset.

Valiokunta edellyttää, että hallituksen toimenpidekertomukseen sisältyy vastaisuudessa eri hallinnonalat kattava johdonmukaisuuden toteutumisen seuranta.

Poliittisen ohjauksen vahvistaminen

Valiokunta korostaa, että johdonmukaisuus on väline, jolla voidaan maksimoida ja tehostaa Suomen kokonaispanosta kehitykseen. Veron-

maksajien ja hyvän hallinnon kannalta on lähtökohtaisesti tärkeää, että eri politiikat eivät ole keskenään ristiriidassa. Valiokunta on aiemmassa kannassaan (UaVL 5/2010 vp) esittänyt, että hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan (UTVA ja TP-UTVA) tulisi käydä strategisia keskusteluja keskeisistä politiikkalinjauksista. EU-ministerivaliokunnassa (EU-Minva) päätetään Suomen linjasta kaikkiin neuvostokokoonpanoihin sekä mm. EU:n ympäristö-, maatalous- ja kauppapolitiikasta.

Valiokunta katsoo, että UTVA, TP-UTVA ja EU-ministerivaliokunta antavat hyvät puitteet esimerkiksi ympäristöön ja kehitykseen tai turvallisuuteen ja kehitykseen liittyvien strategisten linjausten tekemiseen.

Valtionhallinnon yhteistyömekanismit

Kehityspoliittista johdonmukaisuutta voidaan käytännössä edistää parantamalla hallinnonalat ylittäviä toimenpiteitä sekä poliittista seurantaa. Myös yhteistyö kansalaisjärjestöjen ja yksityissektorin kanssa on tärkeää. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ulkoasiainministeriön johdolla on ryhdytty toimenpiteisiin ministeriöiden välisen yhteistoiminnan parantamiseksi. Valtionhallinnon johdonmukaisuusverkosto on tästä hyvä esimerkki. Valiokunta pitää kehitystä hyvänä, mutta toteaa, että ulkoasiainministeriön voimavarat ja toimivalta ovat riittämättömät koko valtionhallinnon koordinaation tarpeisiin. Ulkoasiainministeriön toiminnan lisäksi valtioneuvoston EU-asioiden normaali koordinaatiomekanismi luo säännönmukaiset puitteet mahdollisten ristiriitojen tasapainoiseksi ratkaisemiseksi ja kokonaisuutena palvelevien synergioiden etsimiseksi. EU-koordinaation merkitys on tärkeä, koska EU:n kauppa-, maatalous- ja ympäristöpolitiikalla on keskeinen asema kehitysmaiden kehitykselle huomioiden EU:n toimivallan näillä sektoreilla. OECD:n neuvoston suositusten (C(2010)41) mukaan nimenomaan valtioneuvoston kanslia on toimenkuvansa ja toiminnan horisontaalisuuden vuoksi luontevin elin

johdonmukaisuuden vahvistamiseen valtionhallinnossa.

Valiokunta esittää, että EU-koordinaatioita käytetään säännönmukaisesti ja tehokkaasti kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteuttamiseksi.

Toimenpidelinjaukset ja ohjeet

Ulkoasianministeriö on laatinut useita linjauksia ja käyttöoppaita johdonmukaisuuden toimeenpanemiseksi. Eräät muut ministeriöt (sosiaali- ja terveysministeriö, maa- ja metsätalousministeriö) ovat sivunneet kehityskysymyksiä kansainvälistä yhteistyötä koskevilla sisäisillä linjauksissaan. Suomen vesialan kansainvälinen strategia ja sen ympärille kehitetty toimiva vesialan foorumi on osoitus ulkoasiainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hyvästä yhteistyöstä, joka kattaa sekä johdonmukaisuuden että kehitysyhteistyöulottuvuuden.

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on ainoana sektoriministeriönä laatinut julkisen strategian kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanemiseksi. Valiokunta pitää tätä oikeasuuntaisena kehityksenä. Johdonmukaisuus edellyttää, että eri vastuuministeriöt ottavat oma-aloitteisesti toiminnassaan huomioon kehitysyhteistyön tarjoamat mahdollisuudet suomalaisen lisäarvon vahvistamiseksi. Strategioissa tulee pyrkiä arvioimaan myös EU:n ja Suomen sektoripoliittikan mahdollisia ristiriitaisuuksia tai haitallisia vaikutuksia kehitysmaille. Lisäksi tulisi arvioida synergiaetuja, joita voidaan saavuttaa kehitysvaikutusten huomioonottamisella. TEM:n strategia sisältää kaikkia edellä mainittuja aineksia, vaikka se on osin puutteellinen johdonmukaisuudesta aiheutuvien toimenpiteiden osalta. Kehitystä ja johdonmukaisuutta tulee arvioida kehityspoliittikan tavoitteiden näkökulmasta. Tämä edellyttää usein syvällistä analyysia syyseuraussuhteiden tunnistamiseksi ja elinkaariulottuvuuden arvioimiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että vastaisuudessa strategioiden ja toimintaohjelmien laadinnassa eri toimijoita konsultoidaan riittävästi ja ulkoasiainministeriön

ja tutkimuslaitosten kehitysasiantuntemusta hyödynnetään tehokkaasti. Strategioiden ja toimintaohjelmien tulisi olla julkisia seurannan mahdollistamiseksi.

Tietoisuuden lisääminen ja vaikuttavuuden arviointi

Valiokunta korostaa, että tietoisuutta johdonmukaisuuden merkityksestä tulee lisätä. Valiokunnan kuulemisten perusteella on selvää, että johdonmukaisuus liitetään usein vain kehitysyhteistyöhön, eikä muiden politiikkojen rooliin kehityksen edistämässä. Valiokunta katsoo, että tarvitaan koulutusta ja asenteellista muutosta. Globaalitaloudessa keskeistä tulisi olla yhteiset intressit ja yhteistyö kumppanien kanssa. Tämän tulisi näkyä selvemmin mm. kauppaa-, maatalous-, ympäristö- ja turvallisuuspolitiikassa.

Tulosten arvioimiseksi on kehitettävä mittareita eri politiikkapäätösten pitkän aikavälin vaikutuksista. Luotettavalla tulosanalyysillä voidaan parhaiten vaikuttaa poliittiseen kannanmuodostukseen ja julkiseen keskusteluun. Resursseja tulisikin kohdistaa enenevässä määrin eri politiikkojen vaikutusarviointiin. Saadun selvityksen mukaan vaikuttavuusarvioinneissa keskitytään edelleen kehitysavun vaikuttavuuteen, vaikka avun tunnustetaan olevan vain yksi teki- ja kehityksen katalysaattorina.

Toiminta EU:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä

Saadun selvityksen mukaan Suomi on toiminut tuloksellisesti johdonmukaisuuden lisäämiseksi EU:ssa, YK:ssa, OECD:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä. Lissabonin sopimuksen mukaan unioni ottaa huomioon kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet toteuttaessaan muita sellaisia politiikkoja, jotka voivat vaikuttaa kehitysmaihin. Ottaen huomioon EU:n toimivallan keskeisillä kehitykseen vaikuttavilla sektoreilla (kauppa, maatalous, ympäristö) ja sen, että Suomen kehitysmäärärahoista lähes viidennes ohjataan EU:n kautta, valiokunta korostaa, että Suomen tulisi vahvistaa vaikuttamistaan EU:ssa. Vaikuttamisen tulee olla systemaattista, ja se tulee

ajoittaa asioiden valmisteluvaiheeseen. Tämä vaatii kansallisen koordinaation parantamista sisäisten ja ulkoisten politiikkojen osalta.

Suomella on hyvä vaikuttamisen mahdollisuus EU:n tulevissa linjauksissa, kuten Vihreä kirja (KOM (2010) 629), maatalouspolitiikan uudistaminen ja kauppapoliittinen linjaus. Euroopan Parlamentin vahvistunut rooli avaa johdonmukaisuuden edistämiseksi uusia vaikutusmahdollisuuksia, jotka tulisi käyttää hyväksi. EU:n ulkosuhdehallinnon toiminnassa kehitysnäkökulma tulisi varmistaa riittävällä asiantuntemuksella ja säännönmukaisella yhteistyöllä uuden, yhtenäisemmän kehityksen ja yhteistyön pääosaston kanssa. Valiokunta katsoo, että Suomen tulisi tukea yhtenäisempää budjetointimenetelyä kehitysrahoitukseen, näin vahvistettaisiin tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja valvontaa.

Valiokunta pitää Suomen aloitetta EU:n globaalistrategian laatimiseksi ajankohtaisena ja peräänkuuluttaa konkreettisia esityksiä aloitteen edistämiseksi. Näin voidaan edistää unionin ulkoisen ja sisäisten politiikkojen vaikutusta kytkeillä kehityssagendaan tiiviimmin mm. kauppa-, ympäristö-, ilmasto- sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikka. Komission työohjelmassa (vuosille 2010–2013) painopisteitä ovat kauppa, talous, ilmastonmuutos, ruokaturva, muuttoliike sekä rauha ja turvallisuus. Suomen tulisi tukea työohjelman toimeenpanoa aktiivisesti. Valiokunta pitää selvänä, että EU:n painotusten tulisi ohjata Suomen toimintaa seuraavalla vaalikaudella.

Valiokunta pitää Suomen tekemää aloitetta EU:n ja Yhdysvaltojen välisestä transatlanttisesta kestävästä kehityksen kumppanuudesta hyvänä kehityskysymysten edistämiseksi osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Saadun selvityksen mukaan yhteistyö ilmastonmuutoksen, ruokaturvan ja vuosituhattavoitteiden osalta on käynnistynyt pilottimaissa, joihin kuuluvat pitkäaikaiset kahdenväliset kumppanimme Sambia ja Vietnam. Tavoitteena tulisi olla strategisen yhteistyön konkretisoiminen maatasolla ja sitominen Suomen aiempiin panoksiin. Aiempien linjaustensa mukaisesti valiokunta katsoo, että Suomen tulisi laatia alueellisia strategioita, mahdollisuuksien

mukaan yhteistyössä muiden maiden kanssa tai osana YK-toimintaa. Strategioissa tulisi yhdistää eri politiikkasektoreiden toiminta kehitysyhteistyön temaattisiin painotuksiin ja ohjelmiin kumppanimaissa. Tällaisia mahdollisuuksia voitaisiin arvioida mm. Itä-Afrikassa.

Kehityspoliittinen johdonmukaisuus eri sektoreilla

Kauppa

Kaupan merkitys kestäväälle talouskasvulle ja köyhyyden vähentämiselle on kiistaton. Sopimus pohjainen ja hallittu kaupan vapauttaminen, protektionismin ehkäiseminen ja kehitysmaiden markkinoillepääsyn turvaaminen ovat osa kestävästä kehitystä.

Noin 75 prosenttia maailman köyhistä asuu maaseudulla ja saa elantonsa maataloudesta. Maatalouden tuottavuuden parantaminen ja kauppaa koskevat säännöt ovat osa kehitysmaiden talouskasvua ja integraatiota. Kehityspoliittisen näkemyksen tarve kauppapolitiikassa korostuu, kun Suomi perustellusti nostaa maatalouden kehittämisen keskeiseksi kohteeksi.

Valiokunta korostaa, että EU:n tuonnin avoimuus on niin Suomen elinkeinoelämän ja kuluttajien kuin kehitysmaidenkin etu. EU:n avoimuus eri kauppapolitiikan alueilla ei ole itsestään selvä, sillä jäsenmailla on kehitysmaiden kanssa kilpailevaa tuotantoa, mikä johtaa ajoittain protektionistisiin paineisiin EU:n kauppapolitiikassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi on aktiivinen ja tukee aloitteita, joiden tavoitteena on kehitysmaiden markkinoillepääsyn edistäminen. Suomi on perustellusti suunnannut kauppapoliittista erityiskohtelua vähiten kehittyneille maille (LDC).

Edistystä on tapahtunut kauppa- ja maatalouspolitiikassa vähiten kehittyneiden maiden osalta. EU myönsi tullittoman ja kiintiöttömän markkinoillepääsyn ns. "Everything but Arms" (EBA) -aloitteen piiriin kuuluvalla maaryhmälle. Arvioiden mukaan sopimuksella on ollut merkitystä lähinnä sokerisektorilla. Sopimuksen hyötyä on käytännössä rajoittanut alkupe-raissääntöjen tiukkuus koskien toisissa EBA-

maissa tuotettujen osien käyttöä. Säännökset ovat huomattavasti tiukemmat kuin esimerkiksi Yhdysvaltojen vastaavan sopimuksen (African Growth and Opportunity Act) alkuperäsäännökset. Asiantuntijalausunnoissa säännösten on arvioitu estävän kehitysmaiden keskinäistä kaupankäyntiä ja erikoistumista.

Valiokunta katsoo, että huomiota tulisi vastaisuudessa kohdistaa ns. muihin kaupan esteisiin, kuten polkumyyntitullien käyttö (tai niillä uhkaaminen) ja lisääntyneet terveys- ja kasvinsuojelumääräykset sekä ympäristönormit. Näitä legitimejä säännöksiä on osittain pyritty käyttämään uusina kaupan esteinä, kun tulleista on pääosin luovuttu. Yksityissektorin ylläpitämät standardit ovat yleensä tiukempia kuin säädöksissä edellytetty minimitaso. Kehitysmaiden kapasiteettia tulee vahvistaa, koska niiden kannalta lisääntyvä normisto on haasteellinen puutteellisen tietotaidon ja kapasiteetin vähäisyyden vuoksi. Normisto voi estää käytännössä elintarvikkeiden viennin monista köyhistä maista, jos niillä ei ole varaa rakentaa esimerkiksi laboratorioita terveysriskien tunnistamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tietoisuutta uusista normistoista lisätään ja niiden vaikutusta arvioidaan tarkemmin. Valiokunta korostaa, että Suomen tulee jatkossakin vaikuttaa siihen, että Maailman kauppajärjestössä, EU:ssa ja OECD:ssä valmisteltavat säädökset huomioisivat kehitysmaiden näkökulman. Valiokunta katsoo, että kauppaa tukevalla kehitysyhteistyöllä (Aid for Trade) tulisi tukea kehitysmaiden kapasiteettia mm. ympäristö- ja terveyssektoreilla mukaan lukien uuden teknologian ja tietotaidon parempi saatavuus kehitysmaissa. Jotta kehitysmaat voisivat hyötyä markkinoillepääsystä, tuotteiden alkuperäsääntöjen uudistustyötä on jatkettava niitä yksinkertaistaen.

Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden (AKT) kanssa käydyt talouskumppanuusneuvottelut (EPA:t) ovat keskeisiä EU:n ja kehitysmaiden kauppasuhteissa. Toistaiseksi vasta CARIFORUM-ryhmän kanssa on päästy sopimukseen. Valiokunta toistaa CARIFORUM-sopimusta koskevassa mietinnössään (UaVM 6/2010 vp) ilmaisemansa kannan, että sopimusten sisäl-

lössä tulisi huomioida paremmin AKT-valtioiden talouksien rakenteelliset herkkyydet sekä osapuolten väliset ja AKT-valtioiden keskinäiset erot sekä pyrkiä WTO-sopimuksen sallimien joustojen täysimääräiseen hyväksikäyttöön.

WTO:n kauppaneuvottelujen Dohan kehityskierroksella EU:n ja Suomen tekemien sitoumusten hyväksyminen neuvotteluissa olisi merkittävä edistys erityisesti maataloustuotteiden osalta. Neuvottelujen nopea eteneminen ei arvioiden mukaan ole todennäköistä.

Maatalous ja ruokaturva

Valiokunta painottaa, että globaalissa ruokaturvassa on perimmäinen kyse köyhyydestä ja köyhyyden vähentämisestä. Elintarvikkeiden ja maataloushyödykkeiden hintojen nousu on pysyvä kehityssuunta. Hintojen nousu koettelee rajuimmin haavoittuvia ja vähiten kehittyneitä maita, jotka ovat elintarvikkeiden nettotuottajia. Hinnannousu on johtanut useissa köyhissä maissa poliittiseen levottomuuteen ja väkivaltaisuuksiin. Kohoavien elintarvikkeiden hintojen ohella kehitysmaiden maaseutuväestö ja maataloustuottajat laajemminkin ovat kärsineet tuotantokustannusten nopeasta kohoamisesta. Nämä ongelmat koettelevat erityisesti kehitysmaiden naistuottajia, joilla on keskeinen rooli varsinkin Afrikan maataloudessa.

Kasvavan väestön ruokkimiseksi maataloustuotannon tulee arvioiden mukaan kasvaa 70 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Vaurastumisen myötä väestön elintarvikkeiden kysynnän kasvu ja kulutustottumukset ovat suuntautuneet voimakkaasti liha- ja maitotuotteisiin. Urbanisointikehitys on väestönkasvuun ja demografiseen kehitykseen läheisesti liittyvä tekijä. Vuonna 2050 kaupunkiväestön osuus on jo noin 70 prosenttia koko maailman väestöstä. Vaikka äärimmäisessä köyhyydessä elävistä noin 75 prosenttia elää maaseudulla, ovat markkinoista täysin riippuvaiset kaupunkien köyhät kaikkein haavoittuvimpia elintarvikkeiden hinnannousulle.

EU:n kolmevuotinen, arviolta miljardin euron arvoinen ruokarahasto on vahvistanut ruokaturvaa. Unionilla on useita eri keinoja globaalin

ruokaturvan edistämiseksi, eikä sen pidä tyytyä tarkastelemaan kysymystä vain hätäavun ja kehityspolitiikan kautta.

Köyhyyden poistamisen tavoitteisiin kuuluu muun muassa äärimmäisen nälän poistaminen. Kehityspoliittisen ohjelman identifioimissa kestävä kehityksen kriteereissä ei kuitenkaan korosteta kehitysmaiden oman ruuantuotannon ja maatalouden merkitystä osana nälkäongelman kestävää ratkaisua. Ulkoasiainvaliokunta on käsitellyt maataloutta ja ruokaturvaa vaalikauden aikana osana kansainvälistä yhteistyötä ja turvallisuuden vahvistamista (UaVL 6/2010 vp, UaVM 8/2008 vp) painottaen johdonmukaisuuden tarvetta. Valiokunta korostaa tehokasta viranomaisyhteistyötä ruokaturvan globaalin ulottuvuuden huomioimiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että ulkoasiainministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön välistä hyvää yhteistyötä tiivistetään entisestään toimintalinjojen johdonmukaisuuden varmistamiseksi.

Ruuan tuotannon tulisi perustua kestäväan kehitykseen. Ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat maapallon eri osiin eri tavalla. Maatalous käyttää 80 prosenttia koko makean veden kulutuksesta. Veden riittävyys tulee olemaan tulevaisuuden keskeisiä haasteita. Ruuantuotannossa veden kulutus koko ruokaketjussa tulisi ottaa paremmin huomioon. Ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtäävillä toimenpiteillä, kuten kasvipohjaisten biopolttoaineiden tuotannolla, voi olla heikentävä vaikutus ruokaturvaan. Metsien häviämisellä on tuhoisat vaikutukset niin luonnon monimuotoisuuteen kuin ilmastonmuutokseenkin ja miljoonien ihmisten elämään. Maatalouden kehittäminen tarjoaa mahdollisuuksia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Valiokunta korostaa, että kehitysmaissa tuotettavan biomassan tuotanto-olosuhteiden hyväksyttävyys ympäristön ja sosiaalisen näkökulman kannalta on varmistettava samoin kuin se, että biopolttoaineiden raaka-ainetuotantoon sovelletaan asianmukaisia vähimmäisvaatimuksia, tuotantopaikasta riippumatta.

Valiokunta toteaa, että eräät ruokakriisin torjumiseksi tehdyistä toimenpiteistä syventävät kriisiä. Vientirajoituksia otettiin käyttöön vuon-

na 2008 ja näin on tehty nytkin. Rajoitukset kirstivät entisestään tilannetta kansainvälisillä maataloustuotteiden markkinoilla erityisesti elintarvikkeiden tuonnin varassa olevien kehitysmaiden vahingoksi. Kansainvälisen ruokaavun antaminen tulee järjestää siten, ettei se heikennä paikallisia tuotantomahdollisuuksia tai häiritse markkinoiden toimintaa. Spekulaation osuudesta on esitetty erilaisia arvioita. OECD:n tutkimusten mukaan pörssinoteerattujen elintarvikkeiden hintojen on todettu vaikuttaneen hintoihin jopa vakauttavasti. Toisaalta viimeaikainen kehitys kansainvälisillä viljamarkkinoilla on viitannut toisenlaiseen suuntaan.

EU:n maatalous-, kauppa- ja kehityspolitiikat liittyvät läheisesti toisiinsa. Kehitysmaiden ruokaturvan parantamisen kannalta näitä sektoreita tulee käsitellä kokonaisuutena. Kyse on ruokaturvasta, ei ruuan tuotannon omavaraisuudesta. Ulkoasiainvaliokunta pitää EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista erittäin tärkeänä. EU:n tulee maatalouspolitiikan keinoin vahvistaa sekä maailmanlaajuisia ruokaturvaa että EU:n alueellisen tuotannon säilyttämistavoitetta. Suomen tulee toimia aktiivisesti, jotta maatalouden tukeminen EU:ssa ei vaikuta haitallisesti kehitysmaiden maataloustuotantoon tai markkinoillepääsyyn, ottaen huomioon mm., mitä valiokunta on todennut tämän mietinnön kauppaa käsittelevässä osassa.

Elintarvikkeiden tuotantokykyä tulisi vahvistaa maailmanlaajuisesti. Kehitysmaiden maaseudun elinkelpoisuutta ja elinkeinojen monipuolistumista on tärkeää vahvistaa tukemalla tutkimusta, koulutusta ja neuvontapalveluja sekä yksityissektoria. Pientuotannon ja paikallisten markkinoiden toimintaedellytysten parantaminen lievittää köyhyyttä. Se ei kuitenkaan ole ratkaisu globaaliin ruuan tuotannon vahvistamiseen. Ulkoasiainvaliokunta pitää hyvänä, että kehitysyhteistyön rahoitusta maatalouteen ollaan kasvattamassa, mutta painottaa, että sijoitusten tulee olla pitkäjänteisiä, jotta niillä voidaan puuttua tuotannon rakenteisiin. Myös yksityisiä investointeja kehitysmaiden maataloussektorin kehittämiseen tarvitaan. Valiokunta korostaa, että sijoituksiin kaivattaisiin lisää avoi-

muutta, jotta voitaisiin arvioida niiden molempuolinen hyöty ja vaikutus kehitysmaiden pitkän aikavälin kasvuun. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan geenimuunneltujen lajien hyväksikäyttö kehitysmaissa voi olla yksi osatekijä ruuan tuotannossa, mutta tämä vaatii riittävää tieteellistä asiantuntemusta ja tarkkaa seuranta. Naisilla on huomattava merkitys ruuan tuotannossa. Suomen tulisi vahvistaa EU:n kehityspolitiikassa naisten aseman parantamista, mukaan lukien oikeus maanomistukseen sekä koulutukseen ja neuvontaan.

Ympäristö

Köyhyyden vähentämisen strategiset uhkat ja epävarmuustekijät liittyvät ympäristöön, kuten ilmastonmuutos, vedensaannin varmistaminen, ekosysteemien rappeutuminen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen. Kehityspoliittisen ohjelman mukaan kehityspolitiikalla pyritään luonnontaloudellisesti kestävään kehitykseen. Toiminnan toteuttamiseksi on ympäristölinjauksen lisäksi laadittu ympäristöön liittyvät kehityspoliittinen metsälinjaus sekä Suomen vesialan kansainvälinen strategia.

Valiokunnan mielestä Suomen tulisi jatkossakin painottaa luonnonvarojen kestävää käyttöä ja globaalien ympäristöuhkien torjuntaa. Toimeenpanossa tulisi huomioida ympäristöpalveluiden ja luonnon monimuotoisuuden merkitys taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen rinnalla. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi on kansainvälisiä ympäristösopimuksia koskevissa neuvotteluissa pyrkinyt varmistamaan kehitysmaiden osallistumista ja valmiuksien tukemista koskevien päätösten hyväksymisen ja toimeenpanon. Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä edistää naisten asemaa kansainvälisessä ilmasto- ja kehitysmaiden ympäristöosaimisen ja kapasiteetin vahvistamista. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi tukee YK:n metsäpoliittista prosessia mm. osallistumalla YK:n metsäfoorumin toimintaan ja edistää oikeudellisesti sitovien metsiä koskevien normien luomista.

Suomella on mahdollisuus vaikuttaa korkeimmalla tasolla kansainväliseen kestäväin kehityksen dialogiin ja johdonmukaisuuden edistämi-

seen. YK:n pääsihteeri Ban Ki Moonin asettaman korkean tason paneelin rinnakkaispuheenjohtaja on tasavallan presidentti Tarja Halonen. Paneelin mandaatin tavoitteena on luoda uusi näkemys kestävästä kasvusta sekä mekanismeista, joita tarvitaan niiden saavuttamiseen. Paneelin tulokset on tarkoitus liittää osaksi vuonna 2012 pidettävän Rio+20-kokouksen valmistelua. Ministeri Lehtomäki toimii kansainvälisen ympäristöhallinnon uudistusta valmisteleavan ministerityöryhmän puheenjohtajana.

Valiokunta korostaa tulevan Rio+20-kokouksen tärkeyttä johdonmukaisuuden vahvistamiseksi. Vihreä talous on keskeinen teema, joka tulee merkittävästi uudistamaan myös kehityspoliittista ajattelua. Siihen kuuluvat muun muassa kulutus- ja tuotantotapojen muutos ja puhtaan teknologian innovaatiot. Nämä avaavat uusia mahdollisuuksia kehitysmaiden kanssa käytävään yhteistyöhön. Vihreä talous korostaa myös toimijoiden monimuotoisuutta nostamalla esille esimerkiksi kuluttajien roolin.

Ilmastonmuutoksen torjunta edellyttää tuntuvaan rahoitusta. Ilman länsimaiden tukea kehittyvissä maissa ei kyetä käynnistämään merkittäviin päästövähennyksiin johtavia rakenteellisia uudistuksia. Ilmastorahoituksen osalta Suomi on sitoutunut 110 miljoonan euron tukeen vuosille 2010–2012. Arvioiden mukaan länsimaiden osuus ilmastorahoituksesta tulee kasvamaan vuoden 2020 ilmastorahoituksen mobilisoinnille sovitun 100 miljardin yleistavoitteen pohjalta. Kansainvälinen yhteisö vahvisti Nagoyan kokouksessaan kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen mukaisen uuden strategisen suunnitelman vuosille 2011–2020 ja tätä tukevan voimavarastrategian. Nämä toimet ovat kriittisiä luonnon monimuotoisuuden jatkuvan häviämisen pysäyttämiseksi.

Valiokunta on korostanut, että ilmastonmuutoksen torjuntaan on osoitettava uutta määrärahaa (UaVL 8/2009 vp, UaVM 2/2010 vp). Valiokunta katsoo, että riittävän ilmastorahoituksen turvaamiseksi tarvitaan innovatiivisia rahoitusmekanismeja. Suomen tulisi olla aktiivisesti mukana kansainvälisessä yhteistyössä niitä kehittämässä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi edistää YK:n eri järjestöjen ja ohjelmien keskinäistä koordinaatiota ja toiminnan johdonmukaisuutta kestäväen kehityksen vahvistamiseksi. Ilmastonmuutoksen käsittely YK-järjestelmässä edellyttää myös ympäristöohjelman (UNEP) resurssien entistä tehokkaampaa hyödyntämistä. Suomi on tukenut UNEP:n toiminnan vahvistamista ympäristödiplomatian ja konfliktien jälkeisen toiminnan alueilla ja edistänyt sen ympäristöturvallisuusasiantuntemuksen laajempaa hyödyntämistä YK-järjestelmässä.

Kehitysmaiden oma politiikka on ensisijaista kestäväen kehityksen turvaamiseksi. Ympäristö tai ilmastonmuutos ei ole painopiste monessaakaan kehitysmaassa. Kehitysyhteistyöllä tulee edistää ja tukea kumppanimaiden johdonmukaisuutta ja sopeutumiskykyä ilmastonmuutokseen. Suomen kehityspolitiikan tuloksia arvioitaessa on todettu, että ympäristökysymysten valtavirtaistaminen ei ole käytännössä onnistunut tavoitteiden mukaisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että ekologisesti kestävä kehitys huomioidaan säännönmukaisesti Suomen kehitysavun suunnittelussa. Valiokunta korostaa, että tulevaisuuden ympäristö- ja kehityslinjauksissa tulisi kiinnittää huomiota toimivien seuranta- ja palauttejärjestelmien luomiseen. Näin pystyttäisiin paremmin arvioimaan yhteistyön vaikuttavuutta ja esimerkiksi seuraamaan kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanon toteutumista. Tämä edellyttää tiiviimpää yhteistyötä ministeriöiden välillä, jotta sopimusten täytäntöönpanoa voidaan tarkastella elinkaariajattelun pohjalta.

Turvallisuus

"Köyhyys lisää konflikteja ja konfliktit köyhyyttä" kuvaa tiivistetysti laajan turvallisuuden ja kehityksen keskinäisriippuvuutta. Konfliktien ja köyhyyden taustatekijät ovat luonnollisesti laajemmat, ja ne vaihtelevat eri tilanteissa. Köyhyyden vähentäminen on tehokkainta konfliktinestoa, mutta konflikteja ei estetä tai ratkaista yksin kehitysyhteistyön keinoin tai varoin. Johdonmukaisuuteen kuuluu mm. konfliktialueisiin liittyvän asekaupan ehkäiseminen ja seuranta.

Suomen ja EU:n tulisi pyrkiä aktiivisesti vahvistamaan asekaupan valvontaa EU:ssa ja maailmanlaajuisesti. Kehityspoliittisen johdonmukaisuuden keskeinen tavoite on ennaltaehkäistä konflikteja kehitystä tukemalla.

Kokonaisvaltaisen toiminnan tarve hauraissa valtioissa ja kriiseissä

Hauraissa valtioissa ja kriisitilanteissa tarvitaan kokonaisvaltaista toimintaa, jossa yhdistyvät kehitysyhteistyö, humanitaarinen apu, siviili- ja sotilaallinen kriisinhallinta. Turvallinen toimintaympäristö mahdollistaa pitkäjänteisen kehityksen, sen luominen edellyttää, että paikallinen yhteiskunta on sitoutunut tukemaan vakauttamista.

Humanitaarisen avun tavoitteena on välittömän hädän lievittäminen ja ihmisarvon ylläpitäminen materiaallisen avun ja suojelun keinoin. Se on kriisitilanteessa usein ainoa käytettävissä oleva avun muoto. Humanitaarinen apu luo edellytyksiä köyhyyden lievittämiseksi ja rauhanomaisen kehityksen vahvistamiseksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mielestä Suomen tulee jatkossakin toimia konfliktien ehkäisyn, vakauttamisen ja rauhanrakentamisen jatkumolla kokonaisvaltaisesti. Todellinen haaste on toiminnan suunnitelmallisuuden parantaminen sekä kriisinhallinnan eri kykyjen vahvistaminen mukaan lukien oikeusvaltiotoiminta, ihmisoi-keudet, tasa-arvokysymykset, turvallisuussektorin uudistaminen ja rajaturvallisuus.

YK:n lähestymistavassa konfliktien ennaltaehkäiseminen liittyy rauhanrakentamiseen ja kehitykseen. YK:n rauhanrakennusarkkitehtuurin ytimen muodostavat YK:n rauhanrakennuskomissio, rauhanrakentamisen tukitoimisto sekä pääsihteerin alainen rauhanrakennusrahasto. Suomi on tukenut rauhanrakentamistoimintaa muun muassa rauhanrakentamisrahastolle suunnatulla tuella.

Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi pyrkii vahvistamaan toimintaansa rauhanrakennuskysymyksissä. Valiokunta katsoo, että rauhanrakentamiskyvyn vahvistamisella voitaisiin merkittäväällä tavalla lyhentää rauhan- turvaoperaatioiden kestoja, joka on joukkoja luo-

vuttavien maiden kannalta yhä vakavampi ongelma. Valiokunnan mielestä on syytä harkita, olisiko Suomen mahdollista ottaa strateginen rooli esimerkiksi maatasolla tai jollakin Suomen temaattisella painopistealueella. Valiokunta pitää tärkeänä, että rahoituksen ylläpitämistä ja mahdollista kasvattamista tarkastellaan ennakoluulottomasti.

Kansallisen rauhanvälityskapasiteetin kehittäminen on edennyt myönteisesti ulkoasiainministeriön Rauhanvälitys-linjauksen julkistamisen jälkeen. Rauhanvälitykselle on kohdennettu 400 000 euroa siviilikriisinhallinnan määrärahoista. Rauhanvälitystoimintaa koskevan YK:n yleiskokouspäättölauselman hyväksymiseksi tehdään yhteistyötä Turkin kanssa. Valiokunta pitää tärkeänä rauhanvälityksen vahvistamiseen tähtäävää toimintaa, mutta korostaa rauhanvälityksen muodostavan vain osan laajan turvallisuuden edistämiseen tarvittavasta keinovalikoimasta.

Valiokunta korostaa, että Suomen tulee aktiivisesti edistää ihmisoikeuksien ja tasa-arvon huomioimista kriisinhallinnassa. Ulkoasiainministeriö julkaisi joulukuussa vuonna 2010 ihmisoikeuskäsikirjan EU-operaatioita varten. YK:n päätöslauselman 1325 pohjalta on toimeenpantu kansallista "Naiset, rauha ja turvallisuus" -toimintaohjelmaa, jonka seurantaraportti valmistui helmikuussa 2011. Naisten osuus suomalaisista siviilikriisinhallinnan asiantuntijoista on noussut kolmannekseseen, ja naisten osuutta rauhanturvaajista on pyritty lisäämään. Valiokunta pitää tärkeänä, että gender-koulutusta kehitetään edelleen ja naisten osallistumismahdollisuuksia konfliktin ehkäisyssä ja rauhanrakentamisessa tuetaan.

Toiminnan strategiset tavoitteet ja vaikutavuus

Suomen haasteena on rajallisten voimavarojen tehokas kohdentaminen niin, että käytettävissä olevilla määrärahoilla saadaan mahdollisimman suurta vaikuttavuutta. Konfliktien ehkäisyn, vaikuttamisen ja rauhanrakentamisen jatkumoa tulee arvioida myös suomalaisen yhteiskunnan vahvuuksien kannalta. Osallistumista harkittaes-

sa tulisi arvioida sellaisia osaamisalueita ja toimintamuotoja, joita hyödyntämällä osallistumisen vaikuttavuutta voidaan parantaa. Toiminta voi ja sen tulee olla samanaikaisesti sekä turvallisuus- että kehityspolitiikkaa.

Ulkoasiainvaliokunta on korostanut Suomen kriisinhallinnan kehittämistä kehityksen ja turvallisuuden keskinäisen riippuvuuden näkökulmasta. Valiokunta on hyväksynyt useita tähän liittyviä kriisinhallintaa koskevia kannanottoja (mm. UaVL 1/2008 vp, UaVM 4/2009 vp). Valiokunta on kiinnittänyt huomiota sotilaallisen kriisinhallinnan suunnittelun kehittämistarpeisiin ja painottanut, että eduskunnalle on annettava oikea-aikaisesti mahdollisimman täsmälliset tiedot sotilaallisen kriisinhallinnan suunnitelmista (mm. UaVM 3/2009 vp, UaVM 11/2007 vp).

Käytännön kokemusten perusteella ulkoasiainvaliokunta on esittänyt (UaVM 9/2010 vp), että kokonaisvaltaista lähestymistapaa tulisi vahvistaa laatimalla eduskunnalle kriisinhallinnan tavoitelinjaus seuraavan hallituskauden alussa. Valiokunnan mielestä Suomen toiminnan kokonaisvaltaisuuden kehittäminen edellyttää painopisteen siirtämistä laadun ja vaikuttavuuden suuntaan. Tarve- ja vaikutuskeskeisen tavoitelinjauksen tulisi olla turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa täydentävä strategisen tason ohjausväline, joka asettaisi tavoitteet ja painopisteet sekä ohjaisi resursseja koskevaa päätöksentekoa. Linjauksen tulisi sisältää sekä turvallisuuden että kehityksen ulottuvuus ja kattaa konfliktisyklin puitteissa kaikki tarvittavat sektorit ja toimenpiteet. Toiminnan keskittämistä ja linkittämistä Suomen teemakohtaisiin painopisteisiin synergiaetujen vahvistamiseksi tulisi korostaa aiempaa enemmän.

Poliittisen ohjauksen tehostaminen on valiokunnan mielestä laadullisen kehittämisen lähtökohta. Valiokunta katsoo, että EU-Minva, UTVA ja tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministeri-valiokunnan yhteiskokous (TP-UTVA) tarjoavat luontevat puitteet poliittisen ohjauksen tehostamiselle. Ulkoasiainministeriön johdolla perustettu kriisinhallinnan strategisen tason

koordinaatioryhmä sekä tarpeen mukaan perustettavat yksittäisiin kriisialueisiin keskittyvät poikkihallinnolliset ryhmät voivat tehostaa joustavasti toiminnan poliittis-operatiivista ohjausta.

Poliittisen ohjauksen ja tavoitteenasettelun tehostamisen ohella tarvitaan toiminnan suunnittelun ja johtamisen, yksityisen ja julkisen sektorin sekä järjestöjen yhteistoiminnan, arviointimenetelmien sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä. Kriisien luonne edellyttää, että tuen tuloksellisuutta on arvioitava säännönmukaisesti ja toimintaa kohdennettava tarpeen mukaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi edistää johdonmukaisuutta myös kansainvälisten järjestöjen tasolla pyrkien aktiivisesti vaikuttamaan erityisesti EU:ssa ja YK:ssa tapahtuvaan kehittämistoimintaan. Tämä on tärkeää kehitys- ja turvallisuuskysymysten globaalisuuden vuoksi, mutta myös siksi, että lähes 60 prosenttia Suomen kehitysyhteistyömäärärahoista kanavoidaan joko EU:n tai monenvälisen yhteistyön kautta.

Valiokunta esittää, että kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan vahvistamiseksi tulisi eduskunnalle laatia vaalikauden alussa kehityksen ja turvallisuuden strateginen toimintalinjaus.

Voimavarojen käytön tehostaminen

Valiokunta katsoo, että voimavarojen käytössä tulee korostaa Suomen kokonaispanoksen tehokkuutta pitkällä aikavälillä. Valiokunta korostaa, että kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja kriisinhallinnan roolit ja vastuut ovat erillisiä, mutta toisiaan täydentäviä. Päämääränä tulee olla eri toimintojen yhteisvaikutusten lisääminen. Valiokunta huomauttaa, että on tärkeää välttää keinotekoista tai muiden tarkoituksien tai sektorikohtaisten intressien edistämiseen liittyvää vastakkainasettelua esimerkiksi siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan välillä. Käytännössä kokonaisvaltaisessa toiminnassa on jo nyt hyödynnetty kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, siviili- ja sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoja.

Julkisuudessa on keskustelu kehitysyhteistyömäärärahojen (ODA) käyttämisestä kriisinhallinnassa. Valiokunta katsoo, että keskustelu on ollut osittain tarkoitushakuista ja painottanut vain yhtä ulottuvuutta — joko kehitystä tai turvallisuutta. Valiokunta pitää tilannetta lähtökohteisesti selkeänä. OECD:n kehitysapukomitea (DAC) on sopinut periaatteista, jotka ohjaavat avunantajien toimintaa haurassa valtioissa ja tilanteissa. Tiettyä turvallisuuden edistämiseen liittyvät toimet täyttävät kehitysavun (ODA) määritelmän. Kehitysapu ei saa suoraan hyödyttää sotilaallisia toimijoita. Sotilaallinen kriisinhallinta ei lähtökohteisesti ole ODA-kelpoista, mutta laskennallisesti 7 prosenttia menoista voidaan kirjata ODA:ksi YK:n valtuuttamissa kriisinhallintaoperaatioissa. Sotilaallisen kriisinhallinnan puitteissa toteutettavat humanitaariset ja jälleenrakennustehtävät, siltä osin kuin ne eivät tue kohdemaan asevoimien kapasiteetin kehittämistä, ovat ODA-kelpoisia. Turvallisuussektorin siviiliaspektit ovat pääsääntöisesti ODA-kelpoisia. Tuki voi olla suunnattu myös puolustusministeriölle, jos se on osa laajempaa kansallista turvallisuussektorin uudistamisstrategiaa ja kumppanimaan kehitysapua koordinoivan ministeriön toimintaa. Nykyisellään lähes 90 prosenttia siviilikriisinhallinnasta lasketaan ODA-kelpoiseksi. Myös voimavarakeskustelussa on muistettava, että kehitysyhteistyö sinällään tukee pitkän aikavälin turvallisuuspolitiikkaa.

Valiokunta toteaa, että yhteistyön tuloksena on saavutettu yllättäviäkin synergiaetuja. Kehitysyhteistyömäärärahojen käyttöön oleellisesti liittyvä arviointiprosessi on "tarttunut" myös siviilikriisinhallinnan sektorille. Tämä on tuonut siviilikriisinhallintaan tuloksellisuuden, vaikuttavuuden, omistajuuden, laadun seurannan, vastaanottajamaan kansallisten kehitysstrategioiden huomioimisen sekä kestävyys.

Turvallisuuden ja kehityksen näkökulmasta hauraiden valtioiden kokonaisvaltainen vakauttaminen ja kehittäminen on tärkeä konfliktinteston tai rauhanrakentamisen väline. Afganistanin ja Somalian kaltaiset esimerkit osoittavat, että asevoimien kehittäminen voi olla poliisivoi-

mien ja siviilisektorin kehittämisen ohella onnistuneen vastuunsiirron edellytys.

Edellä olevan johdosta valiokunnan mielestä on olemassa tarve laajemmalle ja joustavammalle rahoitusjärjestelmälle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen kehityspolitiikan näkökulmasta monet ns. like minded -maat, kuten Kanada, Iso-Britannia, Alankomaat ja Tanska, ovat keskeisten ministeriöiden (ulko-, kehitys-, puolustus-, sisäasiainministeriöt) yhteistyöllä ja ohjauksessa perustaneet konfliktien ehkäisyyn ja kriisinhallintaan keskittyviä vakautusrahastoja. Rahastojen voimavarat on kerätty ns. pooling-periaatteella, eli osallistuvat ministeriöt ovat mukana rahoituksessa. Rahastojen voimavaroja on voitu kohdentaa joustavasti ja nopeasti kansallisesti laadittujen kriteerien ja yhteisten päätösten perusteella määriteltyihin tarkoituksiin turvallisuuden ja kehityksen edistämiseksi hauraissa tilanteissa. Rahastojen toiminnasta saadut kokemukset ovat olleet hyviä. Niillä on pystytty lisäämään yhteistä suunnittelua ja tehostamaan toiminnan vaikuttavuutta.

Valiokunta esittää, että valtioneuvosto selvittää ulkoasiain-, puolustus- ja sisäasiainministeriöiden yhteisen vakautusrahaston perustamismahdollisuuden.

Kehitysyhteistyön vaikuttavuus

Valiokunta on tukenut kehitysmäärärahojen kasvattamista, niin että Suomi saavuttaisi YK:ssa asetetun 0,7 prosentin tavoitteen vuonna 2015. Suomen rahoitus on vaalikaudella noussut noin 50 prosenttia eli 328 miljoonaa euroa. Kertomusvuonna julkisen kehitysyhteistyön määrärahat olivat 916 miljoonaa euroa eli 0,53 prosenttia bruttokansantulosta (BKTL). EU:n kautta annettavan avun osuus vuonna 2009 oli noin 17 prosenttia ja monenkeskisen avun osuus noin 38,7 prosenttia. Alustavat luvut vuodelle 2010 ovat 966 miljoonaa euroa eli noin 0,55 prosenttia arvioidusta BKTL:stä. Valtioneuvoston kehyspäätöksessä on varauduttu varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahojen kasvuun siten, että määrärahojen taso nousee 0,58 prosenttiin bruttokansantulosta vuonna 2011 ja tasaisesti 0,70

prosenttiin vuonna 2015, sitoumustemme mukaisesti.

Valiokunta korostaa julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan kumppanuuksien edistämistä. Valiokunta pitää tärkeänä vahvistaa yksityisen sektorin osallistumista niin Suomessa kuin kehitysmaissa. Näin lisätään myös kehitysyhteistyön vaikuttavuutta. Ulko-ministeriö on kehittänyt uusia kehityspoliittisia instrumentteja, joiden avulla muut valtionhallinnon toimijat, korkea-asteen oppilaitokset ja yritykset voivat tuoda suomalaista teknologiaa ja osaamista kehitysmaiden kestäväan kehitykseen. Finnfundin pääoman korotus ja erityisriskirahoitus sekä laajemman kansalaisyhteiskunnan osallistuminen kehitysyhteistyöhön ovat valiokunnan arvion mukaan tärkeitä tekijöitä.

Kehityspoliittisen ohjelman tavoitteet ja painopisteet ovat ohjanneet määrärahojen kohdentamista. Valiokunta korostaa, että kehitysyhteistyön tulee perustua kumppanimaan tarpeisiin ja poliittiseen sitoutumiseen. Suomen osallistuva toimintatapa vahvistaa omistajuutta, ja siinä voidaan painottaa suunnittelua, paikallistason osallistumista kustannuksiin, soveltuvan teknologian käyttöä ja naisten osallistumista.

Valiokunta on säännönmukaisesti kiinnittänyt huomiota avun täydentävyyteen ja vaikuttavuuteen. Kehitysyhteistyötä tehdään lähtökohteisesti haasteellisissa olosuhteissa. Köyhyys, hallinnon, kapasiteetin tai tilastojen puutteellisuus sekä poliittisen sitoutumisen epävarmuus ovat osa kehitystyön arkea. Ongelmana on kasvavassa määrin kansainvälisten pelisääntöjen vesittyminen. Avunantajien taloudelliset ja poliittiset intressit ohjaavat toimintaa. Valiokunta korostaa uusien avunantajien sitouttamista ja koordinaation sekä kumppanimaiden omistajuuden vahvistamista.

Hallituksen toimenpidekertomus tai kehityspoliittinen toimintakertomus vuodelta 2009 eivät sisällä laadullista arviota kehitysavun tuloksista. Hallituksen toimenpidekertomus käsittelee kehityspolitiikkaa lyhyesti, eikä maakohtaisissa katsauksissa ole arvioitu kehityshankkeiden tuloksia. Kehityspoliittinen toimintakertomus kuvaa yksityiskohtaisesti Suomen kehitys-

avun kohteet. Yhteistyön tulokset jäävät toimitakertomuksessa kuitenkin epäselviksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kehitysyhteistyöllä on aikaansaatu tuloksia. Hanketasolla lyhyen aikavälin välittömät tavoitteet voidaan osoittaa ja ne yleensä saavutetaan, mutta kansallisen tason vaikutuksia ei juuri ole, tai niitä on ollut vaikea osoittaa.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella säännönmukaista, tulostavoitteisiin perustuvaa seurantaa ei ole. Seuranta keskittyy edelleen toimintaan tai panoksiin. Vaikuttavuusarviointi puuttuu edelleen. Valiokunta korostaa, että kehityspolitiikan arviointia tulee kehittää merkittävästi vaikuttavuuden ja tulosten mittaamiseksi ja sen osaksi tulee säännönmukaisesti liittää myös läpileikkaavat teemat. Seurannan ei tule keskittyä vain kehitysyhteistyöhön, vaan on pyrittävä eri politiikkojen vaikutuksia mittaavan arvion kehittämiseen. Kokonaisvaltaisempi arviointi on välttämätöntä, kun kehitykseen vaikuttavien ulkoisten tekijöiden, kuten ilmaston muutos, ruoka- tai vesiturva, konfliktit, merkitys kasvaa.

Luotettavat arviot edellyttävät riittäviä voimavaroja. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hankkeiden suunnittelu ja arviointien toimeenpano on pitkälti konsulttien varassa. Ulkopuolinen asiantuntemus ja tutkimuslaitosten hyväksikäyttö sekä vertaisarviointi ovat itseisarvoja sinällään. Kehityskysymysten monimutkaisuudessa on kuitenkin tärkeää, että kehityspolitiikan kokemus voidaan turvata ja asiantuntemusta vahvistaa myös ulkoasiainministeriössä.

Hallituksen kehityspoliittisessa ohjelmassa läpileikkaavia teemoja ovat: naisten ja tyttöjen oikeudet ja tasa-arvon vahvistaminen, helposti syrjäytyvien ryhmien oikeuksien parantaminen sekä hiv/aidsin vastainen toiminta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ns. synteesievaluoinnissa (synteesi vuosina 2008—2010 tehdystä laajoista teema- tai ohjelmakohtaisista evaluoinneista) todettiin, että läpileikkaavien teemojen osalta tuloksia on vaikea osoittaa. Läpileikkaavien teemojen toimeenpanon ohjeistuksen on todettu olevan riittämätöntä. Teemoille ei myöskään ole yleensä asetettu tulostavoitteita

tai niitä ei ole integroitu laajempien tulosten ja tavoitteiden osaksi.

Kehitysyhteistyön toteutuksessa avoimuus on tärkeää sekä valvonnan että kansalaisten tuen kannalta. Valiokunta pitää hyvänä Suomen kehitysyhteistyön perustilastot 2010 -julkaisua, joka kertoo yksityiskohtaisesti, mihin määrärahoja käytetään. Julkaisu perustuu Suomen raportointiin OECD:n kehitysapukomitealle (DAC). Maailmanpankin mukaan kehitysmaissa korruptio on vuosittain jopa 20—40 miljardia USD. Suomen tulisi aktiivisesti tukea aloitteita, joilla pyritään vastuun ja läpinäkyvyyden lisäämiseen, kuten Publish What You Fund -tyyppiset kampanjat (<http://www.publishwhatyoufund.org>). Valiokunta pitää kumppanimaiden oman rahoituksen lisäämistä tehokkaamman verotuksen kautta keskeisenä ei ainoastaan voimavarojen kasvattamiseksi vaan myös kansalaisten ja hallituksen välisen vastuusuhteen ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Lausumat

Turvallisuus ja puolustuspoliittinen selonteko. Vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon (VNS 6/2004 vp) käsittelyyn liitettiin eduskunnan lausuma pohjoisen Euroopan alueellisen yhteistyön kehittämistä ja pohjoisen ulottuvuuden kehittämistä. Valiokunta toteaa aihealueen jatkuvan ajankohtaisuuden, mutta toteaa, että aihepiiriin seuranta voidaan hoitaa tehokkaammin muita kanavia noudattaen. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon osalta eduskunta hyväksyi 17.6.2009 seuraavat ulkoasiainvaliokunnan mietinnön mukaiset lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekomenettelyä jatketaan ja että valtioneuvosto ryhtyy välittömiin toimiin menettelyn kehittämiseksi ottaen huomioon mietinnössä esitetyt näkemykset mukaan lukien laajan turvallisuuskäsityksen määritelmä.

2. Eduskunta edellyttää, että selonteosta kehitetään kokonaisvaltainen turvallisuusstrategia, joka ohjaa tasapainoisesti kaikkien turvallisuus-

den alalla toimivien hallinnonalojen kehittämistä, mukaan lukien voimavarat.

3. Eduskunta edellyttää, että selkeään toimeksiantoon perustuva parlamentaarinen seurantar ryhmä asetetaan jatkossakin tukemaan selonteon valmistelua.

4. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto sisällyttää seuraavaan turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon seikkaperäisen arvion, miten puolustusvoimien rakenteita on suunniteltu muutettavaksi tulevilla selontekokausilla. Näin tulee tehdä varsinkin, jos rahoituksen taso jää alle esitetyn esimerkiksi talous- ja finanssikriisin johdosta.

5. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy toimiin siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksien kehittämiseksi tasolle, joka mahdollistaa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisen kestäväen kohottamisen vähintään siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian määritämälle vähimmäistasolle.

6. Eduskunta edellyttää, että eduskunnalle annetaan tarpeen mukaan selvitys pohjoismaisen puolustusalan kehittämistä ja syventämistä koskevien uusien päätösten valmistelusta.

Valtioneuvosto asetti vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisesta selonteosta annettujen eduskunnan kannanottojen perusteella 17.12.2009 komitean (työnimellä Hallbergin komitea) laatimaan kokonaisvaltaisen selvityksen yhteiskunnan varautumisesta. Komitean mietintö luovutettiin valtioneuvostolle 22.12.2010. Valiokunta katsoo, että lausumien laajuus huomioon ottaen kertomuksessa on tarve jatkossakin tehdä selkoa lausumiin liittyvistä toimenpiteistä.

Ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä. Hallituksen esitykseen HE 50/2005 vp liitettyssä eduskunnan lausumassa edellytettiin hallituksen tarkasti seuraavan ja arvioivan ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmän toimivuutta sekä ryhtyvän seurannan ja arvioinnin perusteella, tarvittaessa nopeastikin, tarpeellisiin lainsäädäntö- tai muihin toimenpiteisiin. Korvausjärjestelmän toimivuutta koskeva selvitys valmistui vuonna 2009, ja sen perusteella laadittu hallituksen esitys annettiin eduskunnalle vuonna

2010 (HE 16/2010 vp, HaVM 10/2010 vp). Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Euroopan unionin yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuulausekkeen vaikutukset ja toimeenpano; Eurooppa-neuvoston kokouksista tiedottaminen. Hallituksen esitykseen perustuslakisopimuksen hyväksymisestä (HE 67/2006 vp) liitettyssä eduskunnan lausumassa edellytettiin, että Euroopan unionin yhteisvastuulausekkeen ja turvatakuulausekkeen vaikutuksista ja toimeenpanoon vaadittavista toimenpiteistä annetaan eduskunnalle selvitys vaalikauden alussa. Valiokunta toteaa aiheen olevan edelleen ajankohtainen, mutta katsoo, että siitä voidaan raportoida tehokkaammin muita kanavia myöten. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Venäjä-politiikka. Ulkoasiainvaliokunta lausui hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2005 käsitellessään pitävänsä Venäjän kehitystä Suomen ja Euroopan vakauden ja turvallisuuden yhtenä keskeisenä kysymyksenä. Valiokunta katsoi, että Suomen tulee lisätä yhteistyötä demokratia- ja oikeusvaltiokehityksen edistämiseksi Venäjällä ja pyrkiä hyödyntämään Venäjän taloudellisen kehityksen tarjoamat mahdollisuudet. Valiokunta korosti lausumassaan, että Venäjä-osaamista Suomessa tulee vahvistaa ja yhteistyötä eri hallinnonalojen, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan välillä kehittää. Valiokunta pitää Venäjä-politiikan kehittämistä pysyvänä haasteena mutta katsoo, että aihetta voidaan seurata laajemmin ja tehokkaammin muita kanavia käyttäen. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Terrorismin ennaltaehkäisy. Hallituksen esitykseen HE 81/2007 vp liitetty eduskunnan lausuma edellytti hallituksen selvittävän, ovatko rikoslainsäädäntöön nykyisin sisältyvät valmistelutyyppejä tekoja koskevat rangaistussäännökset johdonmukaisia ja vastaavatko ne riittävästi vakavien rikosten torjunnan asettamia vaatimuksia. Asia on kytketty osaksi esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistusta, jota koskeva hallituksen esitys (HE 222/2010 vp) on parhailaan eduskunnan käsiteltävänä. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Hallituksen Itämeri-politiikka. Eduskunta hyväksyi 24.10.2007 ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (UaVM 7/2007 vp) mukaisen kannanoton, jonka mukaan eduskunta edellyttää valtioneuvostolta selontekoa Itämeri-politiikasta vuoden 2008 aikana. Valiokunta toteaa aihealueen jatkuvan ajankohtaisuuden, mutta katsoo, että sen seuraaminen voidaan hoitaa muuta kuin lausumamenettelyä noudattaen. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Afganistanin tilanne. Käsitellessään hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2006 ulkoasiainvaliokunta katsoi, että Afganistanin tilanne edellyttää kokonaisvaltaista tarkastelua, ja pyysi valtioneuvostoa antamaan asiaa koskevan selvityksen ulkoasiainvaliokunnalle tai, jos valtioneuvosto niin harkitsee, selonteon eduskunnalle. Ulkoasiainministeriön johdolla laadittu Afganistan-toimintaohjelma annettiin eduskunnalle 14.4.2009. Valiokunta katsoo, että Afganistanin tilanteesta on aiheutta tiedottaa eduskunnalle säännönmukaisesti, ei ainoastaan hallituksen toimenpidekertomuksessa. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö. Käsitellessään hallituksen toimenpidekertomusta vuodelta 2007 ulkoasiainvaliokunta esitti kannanottonaan, että euromääräisten lisäysten ohella hallitus sitoutuu yksiselitteisesti täyttämään 0,51 prosentin kehitysyhteistyömäärärahatavoitteen vuonna 2010 tarvittaessa lisäämällä kehitysyhteistyömäärärahoja. Julkinen kehitysrahoitus oli 0,55 prosenttia BKTL:stä vuonna 2010. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

ISAF-operaation tukitoimet vaalien järjestämiseksi Afganistanissa v. 2009, Suomen osallistuminen. Eduskunta hyväksyi 6.3.2009 kannanoton, joka edellytti, että valtioneuvosto täydentää ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä (UaVM 3/2009 vp) yksilöityjä valtioneuvoston selonteon (VNS 8/2008 vp) puutteita antamalla niistä ulkoasiainvaliokunnalle selvityksen. Lausuman johdosta suoritettujen kertomuksissa selostetut toimenpiteet ovat riittäviä, ja lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Arktisen alueen politiikka. Eduskunta hyväksyi 18.11.2009 kannanoton, jonka mukaan edus-

kunta edellyttää valtioneuvostolta selontekoa Suomen arktisen alueen politiikasta. Suomen arktinen strategia valmistui kesäkuussa 2010. Valiokunta toteaa aihealueen jatkuvan ajankohtaisuuden, mutta katsoo, että sen seuraaminen voidaan hoitaa muuta kuin lausumamenettelyä noudattaen. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

YK:n sotilaallinen kriisinhallintaoperaatio Tshadissa ja Keski-Afrikan tasavallassa, Suomen osallistuminen. Eduskunta hyväksyi 10.3.2009 kannanoton, joka edellytti, että Suomen osallistumisen perusteita operaatioon arvioidaan vuosittain ja että valtioneuvosto antaa asiasta ulkoasiainvaliokunnalle selvityksen. Lausuman johdosta suoritettujen kertomuksissa selostetut toimenpiteet ovat riittäviä. Suomen osallistuminen MINURCAT-operaatioon päättyi vuonna 2010. Lausuma on käynyt tarpeettomaksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi kannanoton,

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta, mutta eduskunta edellyttää,

että hallituksen toimenpidekertomukseen sisältyy vastaisuudessa eri hallinnonalat kattava kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteutumisen seuranta ja että toimenpidealoite (TPA 81/2009 vp) otetaan huomioon mietinnössä esitetyllä tavalla,

että EU-koordinaatiota käytetään säännönmukaisesti ja tehokkaasti kehityspoliittisen johdonmukaisuuden toteuttamiseksi,

että kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan vahvistamiseksi eduskunnalle tulisi laatia vaalikauden alussa kehityksen ja turvallisuuden strateginen toimintalinjaus ja

*että valtioneuvosto selvittää seuraavan
vaalikauden alussa ulkoasiain-, puolus-
tus- ja sisäasiainministeriöiden yhtei-*

*sen vakautusrahaston perustamismah-
dollisuuden.*

Helsingissä 18 päivänä helmikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pertti Salolainen /kok
vpj. Markku Laukkanen /kesk
jäs. Eero Akaan-Penttilä /kok (osittain)
Pekka Haavisto /vihr
Antti Kalliomäki /sd
Ilkka Kanerva /kok
Tanja Karpela /kesk
Timo Kaunisto /kesk (osittain)
Katri Komi /kesk (osittain)
Johannes Koskinen /sd

Annika Lapintie /vas
Elisabeth Naucér /r
Aila Paloniemi /kesk
Jutta Urpilainen /sd (osittain)
Ben Zyskowitz /kok
Krista Kiuru /sd
Juha Korkea-aho /kesk (osittain)
Heikki A. Ollila /kok (osittain)
Kimmo Sasi /kok (osittain).

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi,
valiokuntaneuvos Olli-Pekka Jalo-
nen.